

Полюві записи П. Мартиновича

(Варіант Полтавського уезду)

Одклінщина і Визвілок.

Одклінщина складається к тому, що Ученик Майстрові не работа, як вибуде в його строк, а сам собі работа; щоб усяк знав, що его Майстер пропустив на свою волю куди вгодно; щоб усяк знав, що він честний, вибутний харашо, хурманно.

А Визвілок складається к тому, щоб подали йому¹ помоч із Братії, — Роботника (Ученика) подали йому не видюшого, а сліпого невченого. Ото він береть собі Ученика, як охота его, що которий невчений і станеть.

От станеть обучатьця на два годи чи на год, — як мале, так на чотири годи становитьця. У мене був мальчуган, — на два годи став. З за преждих законів, — з нищих законів, такенько: як вибуде строк той Ученик, так, ото ему повольно; усяк не може его обижать, значить.

Як не поставить Одклінщини, то его в Братію не прийматимуть у хорошу в компанію, де соберутьця на ярмарку; будуть его стряпать, що він честі-любові Братії не воздає, що всяк стан воздає.

Тож, примірно, Панотець говорить, мій Панотець, що я в его обучався: “Пора-б уже, хлопче, здавать честь на Братію”, — там чи одклонятьця, так Одклінщину, чи визволятьця, так Визвілок требувать.

Панотець складає може де він (Ученик) шкандаль який зробив. Против старшого, то як небудь, а все таки будь меньчим. Ото як хороши, — слов послуха, а як не покаетьця, так з гурту сойдутьця Братія штук дванадцять, то суд обсудять, — палками накажуть.

В Полтавському в'їзді наймуштровитіший закон держуть старий отклоненний і визволенний. Усі, значить, обсуждаємося: як ти не вибув ірцету свого, свого строку, або зданія не добув, — не ходи, окроме, прямо, своєї деревушки, а на хуторах хто згріб, — може торби порвать: іміє право як не добув, а як добув... Шо єсть позабирають, проп'ють хурманно і кончено.

От як Одклінщина зачинається, — як Братія требує Одклінщину: субирається кун-

панія на ярмарку і Ученика придозвуть до компанії, — де, там, він (Ученик) просе² собі в ряду, або як небудь.

Майстер вибіра собі Підмайстерого, й Ключника і Підмоложого, і Счотчика; ото начальство складається.

Ученик купує подарки: водку і закуску. Панотець набере, ото, Ученик на чумарку, а Підмайстерому пояс лі платок; Підмайстерому лучшій ніж Ключнику. Підмайстерому копіек на сорок, а Ключнику, там, копіек на тридцять, а Підмоложому на четвертак; ото вже меньш нема, — на четвертак.

Панотець як обкажет на подарки, — на водку і на закуску п'ять рублів, — п'ять рублів, — шість рублів, — шість рублів, ну більш нема як шість рублів, то Підмайстерий хай такеньки і раждається, щоб хватило на подарки, на водку і на закуску — на рибу. Риби куплять десяток, — тим десятком і раждаються.

Ото, подарки як покупив, собираютьця вони до компанії, ідуть у дом хоть до Майстра, хоть де до Братчика, хоть так де на квартири і собі засідають у тій кунпанії.

Прежде Закони були, — собиралась по ярмаркам Братія, — не так було строго, а тепер Панотець зазиває у свій дом Підмайстерого й Ключника, й Підмоложого, й Счотчика, а то вже Рядові. Ото начальство: Підмайстерій од Ключника старшій, а Ключник от Підмоложого старшій і садитьця хто старшій годами і наукою і такий шоб і визволенний і отклоненний.

Уходить Панотець у хату і говорить, до ікон повернувшись:

“Богу молитвами святих отець наших, Господи Ісусе Христе Сине Божій, помилуй нас”.

Дванадцять раз каже: стоить на ногах, а ті за порогом стоять.

Потім, як він виказав дванадцять раз “Богу молитвами”, — отвічає ему Підмайстерій:

“Аміль”.

Ну, він, вп'ять, і рече Майстер:

“Спасеть вас Бог, господа Вохресна Братія, чесна кунпанія, ти, господин Підмайсте-

¹ Т. е. бывшему Ученику

² Т. е. милостини просит.

рий, і ти, господін Ключник, і ти, господін Підмоложий, і ти, господин Счотчик, і ви Меньша Братія, за святий Амін, за Ісусову молитву, за євангельське слово, за привіт Божій, за майстерську науку. Мир беседи вашій!

Отвіча Підмайстерий:

— “С миром приходи”.

А, вп’ять, Панотець каже:

— “Благословіте”.

А, вп’ять отвітить, там уже, Ключник:

— “Сам, Христе Боже, благословіть”.

Панотець каже:

“Благословіть міні в дом увійти”.

А вони отвічають:

“Сам Христос Бог благословіть”.

Ото він просив, щоб поблагословили ему в дом увійти, а сам стоїть на ногах [за] столом.

Потім вп’ять говорить Майстер “Богу молитвами” 12 раз³.

“Благословили міні в дом увійти, — благословіть міні і сісти одихнуть”.

Майстер, ото, і сів же кінці стола і вп’ять тоді речеть молитву 12 раз.

“Благословили міні в дом увійти?”

— “Благословили”.

— “Благословили міні й сісти?”

— “Благословили”.

“Ну, благословіть же і моему господіну Підмайстерому в дом увійти”⁴.

Підмайстерий уходить у хату, стоїть перед столом і речеть 12 раз молитву⁵.

“Благословили господіну Майстру в дом увійти?”⁶

“І сісти?”

“Благословіть же й міні сісти”.

От тут уже хлопоту, бачте, скільки, а їх ще два тільки в хату ввійшло, а ті ще всі на завірюсі. Ото він сів.

Ключник уходить⁷.

“Благословили, господа майстрі, господіну Майстру в дом увійти?”

“Благословили й Підмайстерому?”

“Ну, благословіть же і Ключнику”.

Ключник⁸

“Благословили господіну Майстру в дом увійти?”

“І Підмайстерому?”

“Благословили ім і сісти?”

“Благословіть же й міні біля їх сісти”.

Ото їх три вже сіло.

Підмоложий входить⁹.

“Благословили господіну Майстру в дом увійти?”

“І Підмайстерому?”

“І Ключнику?”

“Благословіть же й міні біля їх сісти”.

Счотчик уходить

“Благословили господіну Майстру в дом увійти?”

“І Підмайстерому?”

“І Ключнику?”

“І Підмоложому?”

“Благословіть же і міні Счотчику, біля їх сісти”.

Оце начальство все в хату ввійшло; їх п’ять чоловіка.

Ото увійшло начальство: Майстер, Підмайстерий, Ключник, Підмоложий і Счотчик. Ото вже й посідало, а тепер будуть входить такі безначальні, значить, Рядові, примірно, скільки їх єсть; як много Братії, то їх много сойдетьця, а як не много, то їх, там, чоловіка два лі три, — скільки сойдетьця, знаєте. І вп’ять уже Рядовий входить, которий старший. Без Рядових не буде, значить. Цього не держуть закону, щоб начальство само скуп узяло і випило, а щоб на Братію на Рядову. Треба щоб із Рядовими було. Як малось їх чоловіка два Рядових, то на сторону отдається осьмину і закусить дать; ото позволять начальства, значить, а осьмину, таки, не купить (Ученик),

³ Перед началом каждого нового действия, от начала и до конца обряда, говорится молитва, которую говорил Майстер при начале обряда, т. е. “Молитвами святых отец наших”.

⁴ Ответ “Сам Христос Бог благословить” для сокращения везде будет опущен, но он всегда говорится участвующими от начала и до конца обряда.

^{5, 7} Говорит молитву, которую говорил Майстер, войдя в хату, при начале обряда, и обменивается теми же приветствиями со стороны окружающих. Нужно помнить, что всякое вновь говорящее лицо, от начала и до конца обряда говорит молитву и обменивается приветствиями, которыми обменивался майстер.

⁶ Ответ “Благословили”, который всегда говорится после каждой, почти, вопросительной формы, впредь будет для сокращения опущен, но он всегда говорится после каждого вопроса, от начала и до конца обряда.

⁸ Вновь говорит молитву и обменивается теми же приветствиями, что и Майстер.

⁹ Во время обряда, посторонних лиц слепцы не допускают, для того чтобы они какнибудь не помешали правильно совершить обряд.

а купить чвертку і рибку, щоб честь-любов от-
дав на Нищу Братію і хліб-сіль, шо в Майс-
тра був, — не зробив ніде худа.

Ну, оце-ж вони сіли на Визвілку всі-ж.

Майстер тепер устає навколішки до ікон;
то, значить, сидів, примірно; устав навколіш-
ки перед Богом до ікон і речеть молитву 12
раз, а Счотчик щитає молитви.

Счотчик на те складається, щоб не про-
щитались, — щоб вірно скрізь по 12 раз мо-
литви були, — шо, може, хто захопоче, та шо
говорив “Молитвами” 12 раз, та й не доказав.

Майстер говорить:

“Молитвами святих отець наших, Господи
Ісусе Христе Сине Божій, помилуй нас”.

Щотчик і говорить:

“Раз!”

Грозно говорить.

Майстер і в друге:

Щотчик каже:

“Два!”

Майстер говорить молитву і в третє:

Щотчик говорить:

“Три!”

Майстер четвертий раз говорить молитву:

Щотчик говорить:

“Чотири!”

Аж поки й коньчитьця, значить.

Отвічають Амінь один раз, а 12 раз молитву.

Майстер говорить:

“Благословили міні, господа, в дом увійти?”

“І Підмайстерому?”

“Благословили й Ключнику?”

“І Підмоложому благословили?”

“І Щотчику?”

“І Рядовій Братії і всім?”

“Благословіть же ще й моему Ученику вийти”.

Ученик уходить, рече 12 раз молитву, а

Щотчик щитає.

“Господа Майстрі, нашот чого ви мене
требуєте?”

— “Та, там, ми тебе, хлопче, требуем, —
десь ти, там, шось небудь прошкодив. Того,
таменьки, обругав, — тому, там, провинув-
ався от так і от так”, — хвалятьця.

Воно там і нема нічого, а це, би то, так,
значить, у Законі складається у нашому, —
погомонить до Ученика, — побалакать із ним
із якими небудь, там штуками; значить, най-
шли будьто препятствие; найшов ото Панотець
на его препятствие бити то таке значить.

Посторонніх не приймуть туди⁹. Боже
сохрани. Мальчиків поводирів повисила-
ють, — прямо вони самі собі, покудова вони
діло окончать.

Роботник (Ученик)¹⁰

Він і говорить ім:

“Шо я ж, господа, нікому не провинув-
ався, нікого й не обругав, ніякого ніде шкан-
далу не зробив неприятного, а я скрізь обра-
щався харашо”.

Панотець і питається Братії:

“Не слишили, господа, ніде він не прови-
нувався? Нікоторого шкандалу не зробив?”

Вони отвічають, шо

— “Ні”.

Майстер¹¹:

“Ну, як ти дитятко, нам нічого не винава-
те, так укоти нам сорокову бочечку водки!”

Підмоложий становитьця навколішки і го-
ворить молитву 12 раз. Щотчик щитає.

Просить Братію:

“Господа, помилуйте нас! Милуйте й жа-
луйте нас, потому шо ми люде не багаті! Де-
ж ми, стіки, суми наберем!”¹²

А вони ему речуть, все равно:

“Ой? Ви-ж служили! Ви-ж заробили гроші!”

Учень становитьця (навколішки) говорить
12 раз, тоже, молитву.

“Ми вам, господа, старші і младші, про-
шу покорно всіх невиборно, ми вам всім по-
ставимо іс своєї чести лі кварту, лі пів відра”.

Оце на цьому постійно кончається на
пів відрові, — більш нема ніде. Нічого більш
не ставитьця, як пів відра.

Майстер устає навколішки¹³.

“Шо-ж, господа, довольні будете оцим
удовольствием водкою і закускою?”

Вони отвічають:

¹⁰, ¹¹ Подразаумевається, что говорит молитву, которую
говорил Майстер, при начале обряда и обменивается
теми же приветствиями. Щотчик считает молитвы. Он
в первый раз начинает считать молитвы после того,
как войдет в дом Рядова Братия и когда Майстер
просит Братію благословить войдти Ученику в дом.

¹² Моложий (т. е. Підмоложий) для того наставляється,
шо той Ученик не тямить, так він, значить, должен
за його сказать. (Зап. от Кобзаря Хведора Гриценка)

¹³, ¹⁴ Подразаумевається, что говорит молитву, которую
говорил Майстер, при начале обряда и обменивается
теми же приветствиями. Щотчик считает молитвы. Он
в первый раз начинает считать молитвы после того,
как войдет в дом Рядова Братия и когда Майстер
просит Братію благословить войдти Ученику в дом.

— “Довольні”

Майстер ¹⁴:

“Подайте міні, господа, водку на мої руки”.

Підмолочий становитьця навколішки.

І все ім кланяється, прямо так як поклони б'є, як Богу молитесьця; що молитва, так і поклон, що молитва, — так і поклон.

“Благословіть господіну Майстру водку у руки подать”.

Майстер стає навколішки:

“Благословіть же міні, господа, от Підмолочого, от мого Ученика узять водку у руки”.

Ото-ж він дає Ключнику водку на руки Майстер. Ключник становитьця навколішки.

“Благословіть же міні, господа, от господіна Майстра і од его Ученика водку на руки взять і закуську”.

Оце вони, аж, будуть захожуватьця пити.

Майстер бере стакан у руки і рече 12 раз молитву.

“Благословили господіну Ключнику водку на руки передать?”

“Ну, тепер, благословіть піти до его до Ключника вточить і вас попоштувать”.

Вони там у ряду сидять, так, оце, на Ключникових руках водка стоить. Аце ж водка стоить долі у горшку тарілкою накрита і ото Майстер рече Ключнику:

“Господин Ключник! Благослови міні водки вточить попоштувать Братію”.

Ключник рече молитву один раз ¹⁵. До стакану один раз, а не дванадцять.

“Благослови міні од Майстра водку на руки взять?”

“Благословіть же міні Майстрові вточить, щоб попоштувать вас”.

Майстер набрав стаканом і становитьця навколішки говорить молитву один раз.

“Благословили міні у Ключника водки вточить міні?”

“Ну, благословіть же міні й викушать”.

Майстер простяга руку до Ключника, набира стакан водки ¹⁶.

“Ну, благословили міні стакан водки викушать?”

¹⁵ Так как теперь начнут говорить молитвы по одному разу, а не по 12, то Счотчик не считает теперь молитв до самого, почти конца обряда. При конце только однажды будет считать молитвы.

¹⁶ Подразумевается, что говорит молитву и обменивается приветствиями, которые говорил Майстер при начале обряда.

“Благословіть же моему господіну Підмайстерому піднести”.

Підмайстерий береть у руки стакан.

“Благословили господіну Майстру водки викушать?”

“Ну, благословіть же й міні”.

Ученик, той стоить бідняга коло порога; ему поки прийдетьсяця, то й опухне.

Майстер іде вп'ять до Ключника, набира стакан водки.

“Благословили міні водки викушать?”

“Благословили й Підмайстерому піднести?”

“Благословіть же господіну і Ключнику піднести”.

Майстер вп'ять посила руку водки набира.

“Благословили міні стакан водки викушать?”

“Благословили й Підмайстерому піднести?”

“Благословили й Ключнику?”

“Благословіть же й Підмолочому”.

Майстер посила руку, набирають стакан водки, таки, до Ключника

“Благословили міні стакан водки викушать?”

“Благословили і Підмайстерому піднести?”

“Благословили і Ключнику піднести?”

“Благословили і Підмолочому?”

“Благословіть же і Щотчикові піднести”.

Оце кончилось поштуваньня начальства.

Майстер посилає вп'ять руку стакан водки набрать.

“Благословили міні стакан водки викушать?”

“Благословили й Підмайстерому піднести?”

“Благословили й Ключнику піднести?”

“Благословили й Підмолочому піднести?”

“Благословили й Щотчику піднести?”

“Ну, благословіть же і Рядовим піднести”.

Ото кончив Майстер поштуваньня. Рядовим, ото, вже подавав.

Майстер ¹⁷.

“Благословили міні вас усіх попоштувати?”

“Благословіть же тепер моему Підмайстерому стакан отдать; хай він вас усіх попоштує?”

Підмайстерий ¹⁸.

“Благословили щоб Ключник Майстрові водки вточив?”

¹⁷ [Див. попередню зноску]

¹⁸, ¹⁹ Подразумевается что говорит молитву и обменивается приветствиями, которые говорит Майстер при начале обряда.

“Ну, благословіть же шоб і міні вточив”.
Майстер тепер уже сидить, сгорнувши руки; він уже повдовольствовав, — почастував.

Ті сидять закускують: і Майстер закусює і Ключник закусює сидить, і Підмолочий і Щотчик.

Підмайстерий набирає стакан водки у Ключника¹⁹.

“Ну, благословили шоб міні господин Ключник водки вточив?”

“Ну, благословіть же міні господину Майстру піднести”.

Майстер.

“Благословили господину Підмайстерому шоб Ключник водки вточив?”

“Благословили, шоб і міні підніс?”

“Благословили викушать міні?”

“Ну, благословіть же й оддати”.

Підмайстерий набирає стакан водки

“Благословили господину Майстру водки викушать?”

“Благословіть же і міні викушать”.

Потому, що ему ніхто не подносив, а він сам набирив і сам випивав, тому що ему ніхто не подасть.

Підмайстерий набирає вп'ять водки.

“Благословили господину Майстру водки піднести?”

“Благословили й міні викушать?”

“Благословіть ше й Ключнику піднести?”

Підмайстерий набирає вп'ять водки.

“Благословили господину Майстру водки піднести?”

“Благословили міні Підмайстерому викушать?”

“І Ключнику благословили піднести?”

“Благословіть же ще й Підмолочому ж піднести”.

Підмайстерий набирає стакан водки.

“Благословили господину Майстру водки викушать?”

“Благословили й міні Підмайстерому, благословили й Ключнику, благословили й Підмолочому?”

“Благословіть же ще й Щотчику піднести”.

Підмайстерий набирає стакан водки.

“Благословили господину Майстру водки піднести?”

“Благословили й Підмайстерому викушать?”

“Ну, благословили й Ключнику піднести?”

“Ну, благословили й Підмолочому піднести?”

“Благословили Щотчику піднести?”

“Благословіть же ще Рядовим піднести”.

Підмайстерий:

“Благословили міні стакан у руки прийнять?”

“Благословіть же міні і Ключнику его віддавать”.

“Ну, довольні моім поштуваньням?”

— “Довольні”.

Ну, оце два поштуваньня кончилось. Оце-ж і кончилось воно.

Єжелі не хорошо обратиться²⁰, так его за чуб, та с компанії.

Ключник бере стакан водки.

На Ключникових руках водка і закуска. Вищитано скільки там закуски і все, а то як би не стало закуски, так хоть своєю допоянній.

У нас нема, шоб хто на кого зло счине, сердитий, хто придрався, та шоб завести бучу (на Одклинщині), то Боже сохрани, шоб шум завівся. Нема ні Боже мой. Воно, прямо, як обід, тай кончено²¹.

Женщини (сліпі), як єсть достойні, то беруть. Як і вони визволяються (женщини), так кличуть і нас.

Требує Ключник Підмолочого:

“Давай подарки”.

Шоб усе, значить, понаготовлювано було.

Оце, значить, держить Ключник стакан водки в руках, а у Підмолочого шоб був подарок Старшого Майстра.

Подарки у Підмолочого.

Ключник підносить стакан водки, той стакан водки випив, а Підмолочий подарок підносить.

Ключник рече:

“Благословили тому Підмайстерому поштувати?”

“Благословіть же й міні”.

Ключник:

“Ну, благословили Панотцеві рюмку водки підносить усім із закускою, а тепер міні, господа, благословіть господину Майстру от мене рюмку водки подносить іс подарком”²².

²⁰ Т. е. Підмайстерий.

²¹ На Визвілку як він (т. е. хто-нібудь із присутствующих) люльку закурить, то дадуть йому клосту. З дівчиною парубок, Боже сохрани ляже, так і тож саме. (Кобзарь Хведір Гриценко)

²² У старовину подарків не було. (Кобзарь Хведір Гриценко)

Майстер устане, стає навколішки.
“Благословили рюмку водки викушать?”
“Ну, благословіть же й подарок прийняти”.
Клюшник набирає стакан водки:
“Благословили господину Майстру рюмку водки підносити с подарком?”
“Ну, благословіть же і Підмайстерому рюмку водки піднести с подарком”.
Клюшник набирає стакан водки.
“Благословили господину Майстру рюмку водки піднести с подарком?”
“І Підмайстерому благословили?”
“Ну, благословіть же і міні господину Клюшнику випити стакан водки і подарок получить”.
Клюшник бере стакан водки.
“Благословили господину Майстру рюмку водки піднести?”
“І подарок?”
“І Підмайстерому?”
“І Клюшнику?”
“Благословіть же і Підмоложому випити стакан водки і подарок получить”.
Клюшник набере стакан водки.
“Благословили господину Майстру водку підносити?”
“І Підмайстерому?”
“І Клюшнику?”
“І Підмоложому?”
“І Щотчику?”
“Благословіть же і Щотчику стакан водки піднести і подарок получить”.
Клюшник набере стакан водки.
“Благословили господину Майстру водки піднести?”
“І Підмайстерому?”
“І Клюшнику?”
“І Підмоложому?”
“І Щотчику?”
“Ну, благословіть же і на Рядову отдати”.
Ну, оце, значить, кончилися оце подарки і могорич.
Клюшник:
“Ну, благословили міні у господина Майстра на мої руки водку брати?”
“Ну, благословіть же єму назад її віддати”.
Оце вже, як єсть остання водка, — хай де хоче, — там і діває.
Панотець, ото, вже поштує всіх підряд.
Підмоложий рече “Богу молитвами”.
Щотчик перещить тут 12 раз.
“Благословили, господа Вохресна Братія, чесна кунпанія, старші і младші, всіх просим покор-

но, невиборно, благословили господину Майстру єго хліб-сіль роздати і водку на Братію, благословіть же і наш хліб-сіль на Братію роздати”.

Там оставляється постійно у нас (хліб).
Значить, Ученикова, примірно, хліб-сіль, так він же над ним розпоряжався Майстер.

Майстер, ото, буде різати на куски. Роскрое і роздасть на всіх, скільки там їх не єсть.

Ото в ряду сидять, водку, як єсть остання, п'ють і, ото тим хлібом закушують.

Уже, тепер, балачки заводять, там, уже різні розпитки.

Ну, оце-ж вам і все. Оце вже нема нічого. Ніде вже нічого нема.

В Зіньківському в'їзді я був, так там не так справляється (Одклінщина і Визвілок) як у нас і в Миргородському (в'їзді) не по нашому. Не однаково обращаються: там так, а там так; ну так міні у нас, мов, найнаравіш.

Як я визволявся, — як зачали с полудня, та за ніч кончили до світа, а мого товариша Гната — з утра, та, пошти, до вечера аж. Разом отклонялися; так я визволявся, а він отклонявся тоді тільки і водку брав четвертину.

Як отклоняється, то четвертину водки, а як визволяється, то пів відра.

Слова однакові, так тільки на Визвілкові більше водки складається.

Мене позапрошедший год потребували у Білки на Покрову оцей Визвілок розпоряжать. Віттіля получив я подарок платок за сімдесят п'ять копійек, а визволявся Сай, Магушанський, Демиденко. Оце і Гнат як отклонявся, — тоже.

За Визвілок, так я знаю, — кращого нема ніде над нашого. Оце я був у Хорольському в'їзді на Визвілку і в Миргородському; на трех у Миргородському був, — у Хорольському був на однім, — і короче, і не так, і не тим обговоренієм. Не так і більше нічого.

У нас, би то, стройніш і учтивіше і слова, якое, делікатніші.

У Зіньківському в'їзді найхуже. Найхуже, прямо.

З давних давен (це) велось (Одклінщина). Як би тепер це повелось, то сказали-б шо нашо купувати горілку напрасно. Сказали-б, шо п'яноги здорові, тай деруть із малих горілку.

7 Августа 1885 года. Среда. Хутор Шмыгли в четырёх верстах на юг возле Полтавы.
Диктовал Лирник Миколай Хведорович Дорошенко (37 лет). Записал Порфирий Мартинович.

Привітствие Учениками Учителей у слепцов нищих.

Як сострінеться де небудь Ученик із Панотцем, із котрим би не будь із Майстром, хоть з своїм, хоть і с чужим і так, примірно, хоть і не знакомий. Учень ото спрашується:

“Ви Панотець?”

Отвічаєть:

— “Панотець”

А як ні, то каже

— “Ні”.

А як Панотець, так Учень єму говорить три раза молитву:

“Молитвами святих отець наших, Господи Ісусе Христе Боже наш, помилуй нас”.

Він єму отвіча:

— “Амінь”.

“Спасеть Бог, господин Майстер, за святий Амінь, за Ісусову молитву, за Євангельське слово, за привіт Божий, за Майстерську науку. Мир беседи вашій”.

Ну, він тут отвіча:

— “С миром приходи”.

А Ученик отвіча:

“Благословіте”.

А він отвіча Ученикові

— “Сам, Христе Боже, благословіть”.

Тоді той Ученик каже:

“Дай Бог здрастувать. Поздоровляю вас”, — там значить як у Понеділок, то “З Вангельським днем”, а як у Вівторок, то з “Варварьським днем”, а як у середу, — “З Ненюшним”, а як у Четверг, — “з Миколаєвським”, а як у п'ятницю — “с Парасковейським”, а як у Суботу — “з Богородишним”, а в Неділю — “з Воскресним днем”.

Як, ото, поздрастується, там із днем із яким, то тоді говорить:

“Живете-можете у руцях, у нозях, у помощах своїх?”

Тоді він говорить той уже Майстер.

— “Благодарю покорно Панотцеві за честь, за любов і за его науку”.

Свій Майстер, то каа:

“Благодарю покорно, синок”.

Оце і усе.

Оце мій Ученик, — оце і его товариш

Ученик зострінуться:

“Ти здрастувася з Майстром?”

— “Здрастувася”.

“Шо-ж ти єму молитву говорив?”

— “Говорив”.

Як стріне свого Майстра, хоть і визволенний і отклоненний, — все равно молитву говорить як і Ученик.

Як товариш с товаришем зострінуться:

“Дай Бог здрастувать, пане товаришу”.

Живий кріпкий? Поздоровляю тебе”, як у Понеділок — “з Вангельським днем”.

Сядуть побеседують.

11 Августа 1885 года. Хутор Шмыгли.

*Диктовал Лирник Миколай Хведорович
Дорошенко. Записал Порфирий Мартинович*

Названия дней у слепцов нищих

Понеділок — Ангельський день

Вівторок — Варварський день

Середа — Нинішній

Четверг — Миколаєвський

П'ятниця — Парасковейський

Субота — Богородишній

Воскресному дню нема імя, потому, шо то Воскресний день.

От Кобзаря Хведора Грыценка записал

Порфирий Мартинович.

To carry on our work on introducing P. Martynovych's epistolary heritage to the readers of the almanac, we publish his correspondence with Gnat Khotkevych. Their relations were based on the mutual interest to the art of playing the kobza. Such observances as "odklynschyna" and "vyzvilka" (Poltava region version) that were held after a kobzar's studying are given in the article. They were recorded from lirnyk Mykola Doroshenko in 1885. The notes made by P. Martynovych himself are attached to the recording; as well as the names of days of the week spread within the blind (recorded from kobzar Khvedir Hrytsenko). Photos from the P. Martynovych archive are offered to the readers' attention.

До 150-річчя від дня народження Порфирія Мартиновича

Архівні наукові фонди рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України.
Фонд П. Мартиновича (Ф. 11, од. зб. 1370, 1371, 1392, 1393)

Порфирій Мартинович (зліва) з батьком Денисом Івановичем та братом Василем

П. Мартинович (сидить) з братом Василем під час навчання у Харківській гімназії

**П. Мартинович перед вступом у
Петербурзьку академію мистецтв**

**О. Сластіон та П. Мартинович
(справа) під час навчання у
Петербурзькій академії мистецтв**

Автопортрет

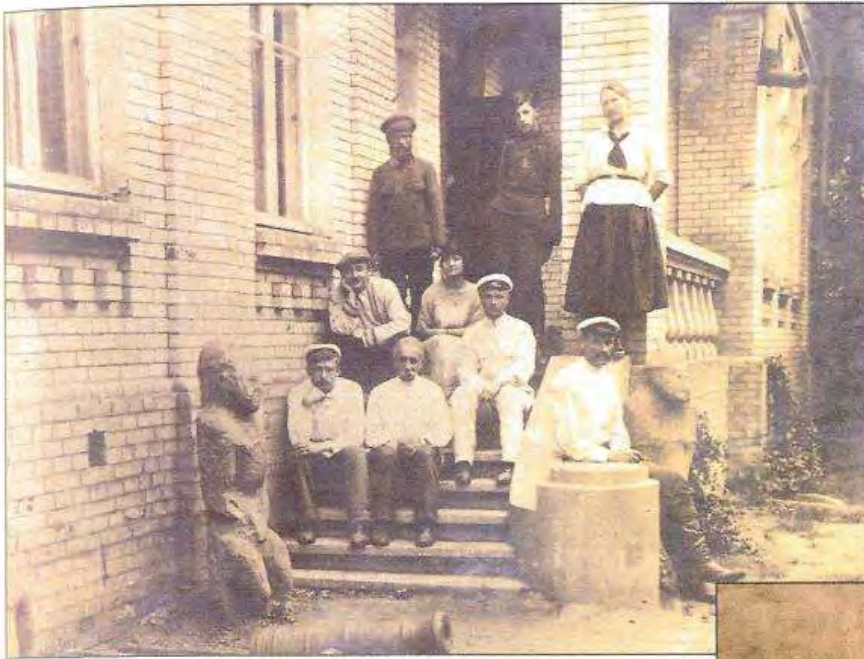
П. Мартинович у народному строї

Серед своїх робіт

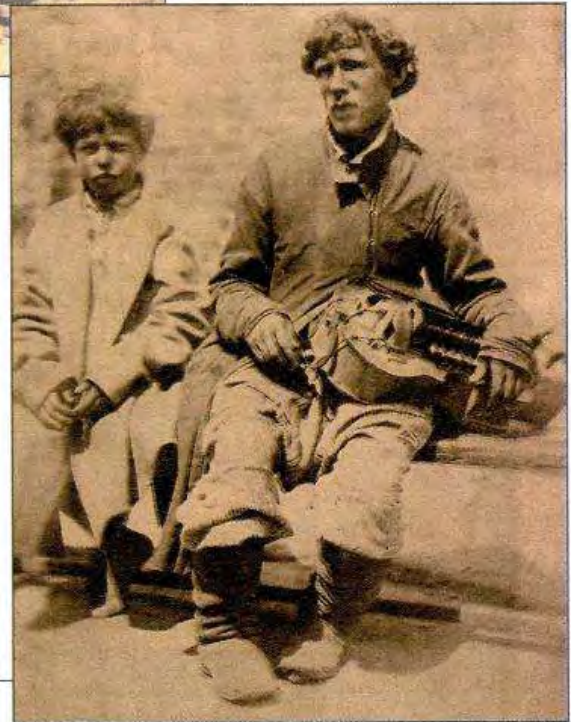

**П. Мартинович (зліва, сидить) і співробітники
Червоноградського музею**

**П. Мартинович серед
співробітників та
відвідувачів
Червоноградського музею**

Лірник з поводирем

Музейна експозиція

**Хата в Червонограді
(кол. м. Костянтиноград),
у якій жив і помер
П. Мартинович**

Кімната П. Мартиновича

**Серед членів Комісії з
відкриття пам'ятника
І. Котляревському в Полтаві**

